

טיוטת תקנות

1. שם התקנות המוצעות

תקנות היעירות (רישיונות), התשפ"ב-2022

2. מטרת התקנות המוצעות והצורך בהן

לעצים במרחב הציבורי נודעת חשיבות רבה והשפעה מכרעת על איכות החיים ואיכות הסביבה. הם ממלאים תפקיד מרכזי וחשוב ביצירת אקלים נוח במרחב המבונה ובהפחתת תופעת "אי החום העירוני" ומסייעים בהפחתת תסחיפי אוויר, קליטת פחמן דו חמצני ופליטת חמצן ומהווים בית גידול למגוון בעלי חיים. מעבר לכך, לעצים ערך אסתטי, רגשי וחברתי בהיותם חלק בלתי נפרד מנוף החיים ומהחיבור בין האדם לטבע.

פקודת היעירות (להלן – הפקודה) קובעת כי כל כריתה או העתקה של עץ טעונה רישיון מאת פקיד יעירות. לפי סעיף 15א לפקודה, לא יינתן רישיון אלא לאחר שפקיד יעירות שקל את תכלית הבקשה, את מצבו, גילו, נדירותו, מידותיו, מיקומו וערכו הנופי, הסביבתי, האקולוגי וההיסטורי של העץ לגביו מתבקש הרישיון ונוכח כי אין להותירו במקומו או להעתיקו. כן נקבע כי פקיד היעירות יקבע שבעל הרישיון יטע, במקום ובמועד שעליהם יורה, עץ או עצים אחרים במקום העץ שייכרת, שערכם שווה לערך העץ (להלן – נטיעה חלופית), וכי במקרים בהם סבר כי בשל תנאים סביבתיים או נסיבות מיוחדות לא ניתן לבצע נטיעה חלופית, יקבע בתנאי הרישיון כי על בעל הרישיון לשלם היטל כספי. שר החקלאות ופיתוח הכפר רשאי לקבוע בתקנות, לאחר התייעצות עם השר להגנת הסביבה ובאישור ועדת הפנים והגנת הסביבה של הכנסת, בהתאם לתכליות של בקשות לכריתת עצים, לנסיבותיהן ולתועלותיהן הציבוריות והסביבתיות, סוגי מקרים שבהם יינתן פטור מנטיעה חלופית או מתשלום היטל כספי או מקרים בהם יותר לפקיד יעירות לקבוע נטיעה חלופית מופחתת.

מטרתן של תקנות אלו הינה להבנות את הליך הבקשה לרישיון כריתה או העתקה של עצים, המתבצע על ידי פקיד יעירות אזוריים הפועלים ברשויות המקומיות, במשרד החקלאות ופיתוח הכפר, בקרן הקיימת לישראל וברשות לשמירת הטבע והגנים הלאומיים, ואשר כפופים להנחיותיו המקצועיות של פקיד היעירות הממשלתי במשרד החקלאות ופיתוח הכפר.

מוצע לקבוע בתקנות את אופן הגשת הבקשה לרישיון כריתה או העתקה של עץ, הדרכים לבחינתה, אופן חישוב ערכה של הנטיעה החלופית, גביית אגרות והיטלים, הכנת תכניות עבודה שנתיות בנוגע לכריתת עצים המצויים בשטחי שמורות טבע וגנים לאומיים וביעירות קק"ל, הפקדת ערובה להבטחת קיום תנאים ברישיון ועוד. תקנות אלה הן תקנות חובה, לפי ס' 13 לחוק לתיקון פקודת היעירות (מס' 5), התשע"ב – 2012 (ס"ח תשע"ב, 2322, בעמ' 140), והן מיועדות להחליף את תקנות היעירות התקפות היום, אשר הותקנו לראשונה בשנת 1926.

תכנית להפחתת נטל רגולטורי עליה מבוססת טיוטת התקנות פורסמה באתר משרד החקלאות ופיתוח הכפר בחודש נובמבר 2018, בכתובת:

https://www.moag.gov.il/yhidotmisrad/research_economy_strategy/regulatory_policy/Documents/Kitat_Ezim.pdf

3. להלן נוסח טיוטת התקנות המוצעות:

טיוטת תקנות היערות (רישיונות), התשפ"ב-2022

בתוקף סמכותי לפי סעיפים 15, 15א ו-26 לפקודת היערות,¹ 1926, (להלן – הפקודה), לאחר התייעצות עם השר להגנת הסביבה ובאישור ועדת הפנים והגנת הסביבה של הכנסת, בהסכמת שר האוצר לעניין תקנה 12 ובאישור שר האוצר לעניין תקנה 22 לפי סעיף 39ב לחוק יסודות התקציב, התשמ"ה – 1985² וכן, בהתייעצות עם שר הפנים לעניין תקנה 22, לפי סעיף 26(ה)(2) לפקודה, ובאישור ועדת הכספים לפי סעיף 1(ב) לחוק יסוד: משק המדינה³, אני מתקין תקנות אלה:

הגדרות 1. בתקנות אלה –

"אתר המשרד" – אתר האינטרנט של משרד החקלאות ופיתוח הכפר שכתובתו <http://www.moag.gov.il/agri>;

"בקשה" – בקשה לרישיון כריתה או העתקה של עץ, לפי סעיף 15 לפקודה;

"חוק המקרקעין" – חוק המקרקעין, התשכ"ט – 1969⁴;

"חוק התכנון והבנייה" – חוק התכנון והבנייה, התשכ"ה – 1965⁵;

"מבקש" – בעל קרקע לעניין עץ המצוי בה או רשות מקומית לעניין עץ המצוי בתחומה;

"מומחה" – אגרונום, אקולוג, הנדסאי או אדריכל נוף שתחום עיסוקו העיקרי הוא עצים;

"מוסד תכנון" – כהגדרתו בחוק התכנון והבנייה;

"מידת עץ" – שטח חתך אופקי של העץ בסנטימטרים רבועים, בגובה 1.3 מטרים מעל פני הקרקע;

¹ חא"י, כרך א', עמ' 600; ס"ח התשע"ה, עמ' 37.
² ס"ח התשמ"ה עמ' 60; התשנ"א, עמ' 130;
³ ס"ח התשל"ה עמ' 206.
⁴ ס"ח התשכ"ט, עמ' 259.
⁵ ס"ח התשכ"ה, עמ' 307.

"מין פולש" – מין עץ שהיגר, התבסס והתפשט באזור הנמצא מחוץ לתחום תפוצתו הטבעי ושגורם או עלול לגרום לשינויים או לנזק לסביבה החדשה אליה הגיע ולמינים המקומיים שבה;

"מפרט" – מפרט לביצוע סקר עצים;

"נגע" – כהגדרתו בחוק הגנת הצומח, התשט"ז – 1956⁶;

"נוף העץ" – חלק העץ המצוי מעל הקרקע וכולל את גזע העץ ומכלול הענפים;

"נטיעה זמנית" – נטיעה לתקופה זמנית שמטרתה שמירה על שטח בייעוד לפיתוח בתכנית מפורטת מאושרת כהגדרתה בחוק התכנון והבניה, עד מועד מימוש הפיתוח;

"סקר עצים" – סקר הכולל מידע על עצים בוגרים ומצבם;

"עץ" – אילן מוגן או עץ בוגר כהגדרתם בסעיף 2 לפקודה;

"ערך מין" – ערך מין העץ לפי תכונותיו הפיזיולוגיות והפונקציונליות;

"ערך מיקום" – ערך מיקומו של העץ במרחב בו הוא נטוע;

"ערך מצב" – ערך מצבו הבריאותי של העץ בשים לב לנגעים העלולים לקצר את חייו בהשוואה לתוחלת חיי המין אליו הוא משתייך ולמצבו הפיזיולוגי;

"ערך תרומה סביבתית" – ערך התרומות האקולוגיות, הנופיות והאקלימיות של העץ, הנמדד לפי קוטר חופתו;

"פקיד יערות" – פקיד יערות אזורי או פקיד יערות ממשלתי;

"פקיד יערות אזורי" – פקיד היערות שהעץ נושא בקשת הכריתה או ההעתקה נמצא בשטח שלגביו הוסמך;

"פקיד יערות ממשלתי" – פקיד יערות במשרד החקלאות ופיתוח הכפר, שהוא מנהל האגף ליער ואילנות;

"רישיון"- רישיון לכריתה או רישיון להעתקה של עץ לפי סעיף 15 לפקודה;

"תקופת פרסום"- 14 ימים מיום פרסום החלטה;

"תקנות התכנון והבניה" - תקנות התכנון והבניה (רישוי בנייה),
תשע"ו-2016⁷;

בקשה לרישיון 2. (1) בקשה תוגש ע"י המבקש לפקיד יערות אזורי, ותכלול את הפרטים
כריתה או העתקה הבאים:

(1) פרטי המבקש;

(2) נתונים ומסמכים המעידים על זיקתו של המבקש לקרקע;

(3) מיקום העץ נושא הבקשה;

(4) מין העץ וקוטר הגזע;

(5) תמונות עדכניות של העץ וסביבתו;

(6) מהות הבקשה – רישיון לכריתה או רישיון להעתקה;

(7) סיבות לבקשה ואסמכתאות לאימותן, אם ישנן כאלה;

(8) המועד המבוקש לביצוע הכריתה או ההעתקה;

(9) פירוט חלופות שנבחנו לצורך שימור העץ, ככל שישנן;

(10) אסמכתאות על פרסום הודעה על בקשה לכריתה, ככל
שהוא נדרש לפי תקנה 3.

(11) לבקשה בעניין עץ הנטוע בקרקע שהיא רכוש משותף בבית
משותף, כהגדרתם בסעיף 52 לחוק המקרקעין תצורף עמדת רוב
בעלי הדירות בבית המשותף, ואולם פקיד יערות אזורי רשאי לפטור
את המבקש מהגשת עמדה כאמור אם המבקש הראה צורך דחוף
בקבלת הרישיון, הודעה על הגשת הבקשה פורסמה בשטח הבית
המשותף במקום בולט לעין, במשך שבעה ימים לפחות, והמבקש
צירף לבקשתו אסמכתאות לכך.

⁷ ק"ת תשע"ו מס' 7682, עמ' 1512.

(2) ראה פקיד יערות אזורי כי הטיפול בבקשה מחייב קבלת מידע נוסף, רשאי הוא לדרוש מהמבקש בין היתר, את הפרטים הנוספים הבאים:

(1) סקר עצים הערוך על בסיס מפרט; דוגמת מפרט תפורסם באתר המשרד;

(2) חוות דעת מומחה;

(3) מפרט טכני להעתקה ערוך בידי מומחה;

(4) תשריט תכנית פיתוח של הקרקע בה נטוע העץ;

(5) תשריט חתך אנכי לאורך ולרוחב שטח הקרקע בה נטוע העץ.

(3) דוגמת טופס בקשה תפורסם באתר המשרד.

פרסום הודעה על 3. (1) עם הגשת הבקשה, יציג המבקש סמוך לעץ נשוא הבקשה הודעה על הבקשה, למשך 14 ימים. בהודעה יצוין כי החלטות בבקשות מסוג זה ניתנות בדרך כלל בתוך 30 ימים ומפורסמות באתר המשרד, ויפורטו בה מועד הגשת הבקשה ועיקרי נימוקיה.

(2) על אף האמור בתקנת משנה (א), בבקשה לכריתה או להעתקה של חמישה עצים או יותר, יפרסם המבקש הודעה על גבי שלט, במקום בולט במרכז מקבץ העצים נשוא הבקשה.

(3) תקנות משנה (א) ו-(ב) לא יחולו במקרים הבאים:

(1) העץ נשוא הבקשה נטוע בחלקה שבה עד שתי יחידת מגורים או במגרש המיועד לבניית שתי יחידת מגורים לכל היותר;

(2) בעץ נשוא הבקשה מתקיימות הנסיבות המפורטות בתקנה 5(ב)(1) (2), או (5);

(3) העץ נשוא הבקשה נכלל בתכנית שנתית שאושרה לפי תקנה 17.

4. בקשה לצורך
עבודות הטענות
היתר לפי חוק
התכנון והבנייה
5. שיקולים לבחינת
בקשה לרישיון
4. בקשה הנוגעת לעץ שכריתתו או העתקתו נדרשת לצורך עבודות בניה
הטענות היתר לפי חוק התכנון והבנייה תוגש במועד הגשת הבקשה
להיתר לפי תקנה 30 לתקנות התכנון והבניה.
- (1) פקיד יערות יחליט בבקשה לאחר שקבע את ערכו של העץ לפי
תקנה 6.
- (2) פקיד יערות רשאי לתת רישיון, בין היתר, אם שוכנע כי מתקיימת
אחת או יותר מהנסיבות הבאות:
- (1) העץ מהווה סכנה בטיחותית או בריאותית לאדם או לרכוש
בשל חשש לקריסה או שבר ולא ניתן למנוע את הסכנה באמצעים
סבירים אחרים לרבות העתקתו;
- (2) העץ מת או חולה ולא ניתן לשקמו;
- (3) העץ הוא ממין פולש;
- (4) העץ ניטע במסגרת נטיעה זמנית;
- (5) כריתת העץ נדרשת לצורך הכשרת קרקע לשימוש חקלאי;
- (6) כריתת העץ נכללת בתכנית שנתית שאושרה לפי תקנה 17;
- (7) כריתת העץ נדרשת ליישומם של כללים שנקבעו לפי סעיף
44(א) לחוק הרשות הארצית לכבאות והצלה, התשע"ב – 2012⁸;
- (8) העץ נכלל בתכנית מפורטת כמשמעותה בחוק התכנון
והבניה, בה נקבע כי הוא מיועד לכריתה או להעתקה ובלבד שקודם
לאישור התכנית, קוימה התייעצות עם פקיד היערות וחוות דעתו
נלקחה בחשבון במסגרת מכלול השיקולים אותם שקל מוסד התכנון
בטרם אושרה התכנית.

ניקוד ערך עץ 6. פקיד היערות ידרג את ערכו של העץ נושא הבקשה, לפי המאפיינים המנויים להלן, בניקוד שבין 0 ל-5 לכל מאפיין; ערכו של העץ יהיה הניקוד המצטבר של כלל המאפיינים:

(1) ערך מין העץ;

(2) ערך מיקום העץ;

(3) ערך תרומתו הסביבתית של העץ;

(4) ערך מצב העץ.

החלטה בבקשה 7. החלטה מנומקת בבקשה למתן רישיון תינתן בתוך 30 ימים ממועד קבלת למתן רישיון כלל המסמכים ככל שנדרשו לפי תקנה 2(ב).

פרטים ברישיון 8. ברישיון ייכללו הפרטים הבאים:

(1) תאריך הנפקתו ותוקפו;

(2) פרטי המבקש;

(3) פרטי העצים המיועדים לכריתה או להעתקה ומיקומם;

(4) הסיבה העיקרית למתן הרישיון;

(5) תנאים ברישיון, ובכלל זה התניית תוקפו בהיתר בניה לפי חוק התכנון והבניה, ככל שנקבעה נטיעה חלופית – ערכה, המועד האחרון לביצועה, כמות העצים שיינטעו במסגרתה, גודלם ומיקומם; ואם קבע תשלום היטל חלף נטיעה כאמור בתקנה 12 - סכום ההיטל, אופן חישובו וכי תשלום ההיטל הוא תנאי לתוקפו של הרישיון.

תנאים נוספים 9. ברישיון להעתקת עץ יכול שייכללו התנאים הבאים:
ברישיון העתקה

(1) מועד ההעתקה;

(2) היעד אליו יועתק העץ, באופן שיבטיח את קליטתו של העץ והחובה לתאמו עם המחזיק בקרקע אליה יועתק;

(3) ליווי מומחה בהעתקת עץ.

נטיעה חלופית 10. ניתן רישיון כריתה, יקבע בו פקיד היערות הוראות בדבר נטיעה חלופית וערכה כמפורט להלן:

(1) לעץ ממשפחת הדקליים:

$$1,500 \text{ שקלים חדשים} \times L \times C \times M \times H = P \times$$

(2) לכל עץ אחר:

$$25 \times C \times L \times M \times S \text{ שקלים חדשים} = P$$

(3) בתקנה זו -

P - ערך הנטיעה החלופית, בשקלים חדשים;

H - גובה העץ במטרים;

M - ערך מין העץ, שבין 0 ל-1;

C - ערך מצב העץ, שבין 0 ל-1;

L - ערך מיקום העץ, שבין 0 ל-1;

S - מידת העץ בסנטימטרים רבועים;

(4) פקיד יערות לא יורה על נטיעה חלופית של עץ ממין פולש.

(5) הסכומים המפורטים בתקנות משנה (א) ו- (ב) יתעדכנו ב- 1 בינואר בכל שנה (בפסקה זו - יום העדכון), לפי שיעור עליית המדד הידוע ביום העדכון לעומת המדד שהיה ידוע ביום כ"ח בטבת התשפ"ב (1 בינואר 2022); הסכום האמור יעוגל לסכום הקרוב שהוא מכפלה של עשרה שקלים חדשים; לעניין זה, "מדד" - מדד המחירים לצרכן שמפרסמת הלשכה המרכזית לסטטיסטיקה.

פטור או הפחתה 11. (1) פקיד יערות רשאי לפטור בעל רישיון מנטיעה חלופית אם מנטיעה חלופית התקיימה בעץ נשוא הבקשה אחת או יותר מהנסיבות הבאות:

- (1) העץ מת;
 - (2) העץ ניטע נטיעה זמנית;
 - (3) העץ הוא ממין פולש;
 - (4) כריתת העץ נדרשת לצורך הכשרת קרקע לשימוש חקלאי;
 - (5) העץ נכלל בתכנית שנתית שאושרה לפי תקנה 17;
 - (6) כריתת העץ נדרשת לביצוע כללים לפי סעיף 44(א) לחוק הרשות הארצית לכבאות והצלה, התשע"ב – 2012⁹;
 - (7) העץ מצוי במקרקעי ציבור לגביהם ניתן צו לפי סעיף 4 לחוק מקרקעי ציבור (פינוי קרקע), התשמ"א – 1981¹⁰.
- (2) פקיד יערות רשאי להורות על נטיעה חלופית מופחתת כמשמעותה בסעיף 15א(ב)(1) לפקודה, אם העץ נשוא הבקשה נטוע בחלקה שבה עד שתי יחידת מגורים או במגרש המיועד לבניית שתי יחידת מגורים לכל היותר ובתנאי שלא יורה על נטיעה חלופית מופחתת בערך העולה על נטיעת 3 עצים בגודל 8.
- (3) בתקנה זו, "עץ בגודל 8" - עץ שמתקיימים בו כל התנאים הבאים:

- (1) גובהו שלושה מטרים או יותר;
- (2) קוטר גזעו בגובה 20 סנטימטר מעל פני הקרקע גדול מ- 40 מילימטר;
- (3) נפח גוש שורשיו 50 ליטרים או יותר;
- (4) קוטר גוש שורשיו 40 סנטימטרים או יותר.

היטל כספי 12. ראה פקיד יערות כי לא ניתן לבצע נטיעה חלופית בשל תנאים סביבתיים או נסיבות מיוחדות, יקבע בתנאי הרישיון כי על בעל הרישיון לשלם היטל כספי, שגובהו שווה לערך הנטיעה חלופית לפי תקנות 10 או 11(ב), וינמק בכתב את החלטתו.

⁹ ס"ח התשע"ב, עמ' 702.
¹⁰ ס"ח התשמ"א, עמ' 105.

13. ערובה לקיום תנאי 13. (1) החליט פקיד יערות לתת רישיון העתקה או לתת רישיון כריתה

המותנה בביצוע נטיעה חלופית, רשאי הוא לדרוש מהמבקש להפקיד ערבות בנקאית (להלן – ערובה) בסכום ובתנאים שיורה להבטחת קיום תנאי הרישיון או ביצוע הנטיעה החלופית, ובלבד שגובה הערובה לא יעלה על ערך הנטיעה החלופית לפי תקנה 10 או על עלות ביצוע ההעתקה, לפי הגבוה מביניהם; תוקף הערובה יהיה עד שנה ממועד ביצוע הנטיעה החלופית או ממועד ביצוע ההעתקה, כפי שנקבע ברישיון, לפי העניין.

(2) ניתן רישיון כריתה לעצים בשטח בו מצויים עצים שאינם מיועדים לכריתה, רשאי פקיד יערות לדרוש ערובה להבטחת ההגנה על העצים שאינם מיועדים לכריתה, בסכום ובתנאים שיורה, ובלבד שגובה הערובה לא יעלה על כפל שווי הנטיעה החלופית של העצים לגביהם ניתן רישיון כריתה, או על כפל שווי הנטיעה החלופית של העצים שאינם מיועדים לכריתה באותו שטח, לפי הגבוה מביניהם.

(3) בערובה יציגו הפרטים האלה: גובה הערובה, התחייבות לתשלום בלא צורך בהוכחה או נימוק, מועד תשלום הערובה, דרך התשלום, תוקף הערובה והתחייבות שלא להעביר או להסב אותה.

(4) סבר פקיד יערות כי המבקש לא מילא חובתו לקיום תנאי רישיון, לביצוע נטיעה חלופית או להגנה על עצים שאינם מיועדים לכריתה בשטח בו מצויים עצים לגביהם ניתן רישיון, רשאי הוא לחלט את הערובה שהפקיד המבקש, כולה או מקצתה וזאת לאחר שנתן למבקש הזדמנות לטעון את טענותיו בפניו.

14. פרסום החלטות 14. (1) החלטה לתת רישיון תפורסם למשך תקופת הפרסום באתר

לתת רישיון

האינטרנט של פקיד היערות שקיבל את ההחלטה או באתר המשרד, וייקבע בה כי תחילת תוקפו של הרישיון בתום תקופת הפרסום, למעט אם נקבע בו כי תשלום היטל נטיעה חלופית הוא תנאי לתוקפו של הרישיון.

(2) על אף האמור בתקנת משנה (א), תחילת תוקפו של רישיון שניתן לפי תקנה 5(ב)(1) או (2) היא ביום פרסום ההחלטה לתיתו.

(3) פרסום בדבר החלטה לתת רישיון יכלול את הפרטים הבאים:

(1) סוג הרישיון – כריתה או העתקה;

(2) מין העץ ומיקומו;

(3) הנימוק המרכזי למתן הרישיון;

(4) תנאי הרישיון;

(5) מועד תחילת תוקף הרישיון, או אם תוקף הרישיון מותנה בתשלום היטל נטיעה חלופית;

(6) מועד פקיעת תוקף הרישיון.

15. השגה על החלטת 7. (1) הרואה עצמו נפגע מהחלטה של פקיד יערות אזורי לפי תקנה 7 רשאי להשיג על כך לפני פקיד היערות הממשלתי, בתוך תקופת הפרסום. פקיד יערות אזורי

(2) פקיד היערות הממשלתי רשאי לדרוש ממגיש ההשגה ומהמבקש מסמכים נוספים לצורך דיון בהשגה. החלטת פקיד היערות הממשלתי בהשגה תינתן בתוך 21 ימים ממועד קבלת המסמכים.

16. ביטול או התלייה של רישיון. פקיד היערות הממשלתי רשאי, לאחר שנתן לבעל רישיון הזדמנות לטעון את טענותיו, לבטל את הרישיון או להתלותו בהתקיים אחד מאלה:

(1) הרישיון ניתן על יסוד מידע כוזב או שגוי;

(2) הופר תנאי מתנאי הרישיון;

(3) הרישיון ניתן בניגוד לפקודה או לתקנות אלה.

17. תכניות עבודה. (1) פקיד יערות אזורי שהוא עובד הקרן הקיימת לישראל ופקיד יערות אזורי שהוא עובד הרשות לשמירת הטבע והגנים יגישו לפקיד היערות הממשלתי, עד ליום 15 בדצמבר בכל שנה, טיוטת תכנית עבודה שנתית לביצוע ממשק צומח מעוצה בשטחים בניהולם ובאחריותם בשנה העוקבת (להלן- תכנית עבודה שנתית); בתקנה זו, "ממשק צומח מעוצה" – כל פעולת כריתה או העתקה המבוצעת על עץ במסגרת טיפול ביער או בחורש.

(2) טיוטת תכנית עבודה שנתית תפורסם להערות הציבור, למשך 14 ימים, באתר האינטרנט של המשרד, ובאתר האינטרנט של הקרן הקיימת לישראל או באתר האינטרנט של הרשות לשמירת הטבע והגנים, לפי העניין.

(3) פקיד היערות הממשלתי יבחן טיוטת תכנית עבודה שנתית ויאשרה, יורה על תיקונה או יאשרה בתנאים בתוך 60 ימים, מיום שהוגשה לו.

(4) תכנית עבודה שנתית שאושרה לפי תקנת משנה (ג) (להלן – תכנית עבודה שנתית מאושרת) תפורסם באתר האינטרנט של המשרד ובאתרי האינטרנט של הקרן הקיימת לישראל או של הרשות לשמירת הטבע והגנים, לפי העניין.

(5) פקיד יערות אזורי שהוא עובד הקרן הקיימת לישראל ופקיד יערות אזורי שהוא עובד הרשות לשמירת הטבע והגנים יתנו רישיון לכריתה או להעתקה של עצים בשטחים בניהולן ובאחריותן של הקרן הקיימת לישראל או של רשות הטבע והגנים, לפי תכנית העבודה השנתית המאושרת.

(6) תכנית עבודה שנתית מאושרת לא תשונה אלא באישור פקיד היערות הממשלתי.

רישיון לפי תכנית 18. (1) פקיד יערות אזורי שהוא עובד רשות מקומית יגיש לפקיד היערות הממשלתי טיוטת תכנית לכריתה או להעתקה של עצים שמבקשת הרשות המקומית לבצע בשטחים שבתחום אחריותה (להלן –תכנית עבודה מקומית).

(2) טיוטת תכנית עבודה מקומית תפורסם להערות הציבור באתר האינטרנט של הרשות המקומית למשך 14 ימים.

(3) פקיד היערות הממשלתי או פקיד יערות מטעמו שהוא עובד המשרד, יבחן את טיוטת התכנית ויאשרה, יורה על תיקונה או יאשרה בתנאים בתוך 14 ימים מיום שהוגשה לו.

(4) פקיד יערות אזורי שהוא עובד הרשות מקומית יתן רישיון לכריתה או להעתקה של עצים בתחומה של הרשות המקומית, לפי תכנית העבודה השנתית המקומית שאושרה לפי תקנת משנה (ג) (להלן – תכנית עבודה שנתית מקומית מאושרת).

(5) תכנית עבודה שנתית מקומית מאושרת לא תשונה אלא באישור פקיד היערות הממשלתי.

19. דין וחשבון פקיד יערות אזורי שהוא עובד הקרן הקיימת לישראל, פקיד יערות אזורי שהוא עובד הרשות לשמירת הטבע והגנים ופקיד יערות אזורי שהוא עובד של רשות מקומית יפרסמו דין וחשבון על ביצוע תכניות עבודה שנתיות מאושרות ותכניות עבודה מקומיות מאושרות לפי תקנות 17 או 18, לא יאוחר מיום 30 במרס בשנה העוקבת לשנה בה בוצעה התכנית.

20. (1) בעד בקשה ישלם המבקש אגרה כמפורט להלן: אגרות

בשקלים חדשים

100	(1)	1 עד 3 עצים
250	(2)	4 עד 9 עצים
550	(3)	10 עד 29 עצים
750	(4)	מעל 29 עצים

(2) אגרה בעד בקשה שהוגשה לפקיד יערות אזורי שהוא עובד של רשות מקומית תשולם לרשות המקומית;

(3) על אף האמור בתקנת משנה (א), בקשה התואמת לתכנית עבודה שנתית מאושרת לפי תקנה 17, פטורה מאגרה;

(4) הסכומים המפורטים בתקנת משנה (א) יתעדכנו ב- 1 בינואר בכל שנה (בפסקה זו – יום העדכון), לפי שיעור עליית המדד הידוע ביום העדכון לעומת המדד שהיה ידוע ביום כ"ח בטבת תשפ"ב (1 בינואר 2022); הסכום האמור יעוגל לסכום הקרוב שהוא מכפלה של עשרה שקלים חדשים; לעניין זה, "מדד" – מדד המחירים לצרכן שמפרסמת הלשכה המרכזית לסטטיסטיקה.

21. סייג לתחולה תקנות אלה לא יחולו על כריתה לפי תקנות היערות (רישיון כריתה והובלה לעצי הדר ועצי אבוקדו או חלקיהם), תשפ"ב-2022¹¹.

- ביטול תקנות 22. תקנות היערות¹² - בטלות.
- תחילה 23. תחילתן של תקנות אלה 30 ימים מיום פרסומן.
- הוראת מעבר 24. רישיון שניתן לפני תחילת תוקפן של תקנות אלה יעמוד בתוקפו עד תום המועד שנקבע בו.

____ ב _____ התש _____ (____ ב _____ 20)
 [תאריך עברי] [תאריך לועזי]
 (חמ _____ 3)

עודד פורר
 שר החקלאות ופיתוח הכפר

דברי הסבר

לעצים במרחב הציבורי נודעת חשיבות רבה והשפעה מכרעת על איכות החיים ואיכות הסביבה. הם ממלאים תפקיד מרכזי וחשוב ביצירת אקלים נוח במרחב המבונה ובהפחתת תופעת "אי החום העירוני" ומסייעים בהפחתת תסחיפי אויר, קליטת פחמן דו חמצני ופליטת חמצן ומהווים בית גידול למגוון בעלי חיים. מעבר לכך, לעצים ערך אסתטי, רגשי וחברתי בהיותם חלק בלתי נפרד מנוף החיים ומהחיבור בין האדם לטבע.

פקודת היערות (להלן – הפקודה), שתכליתה שמירה והגנה על עצי ישראל, קובעת כי כל כריתה או העתקה של עץ טעונה רישיון. בפרט, קובע סעיף 15א לפקודה הוראות מפורטות בעניין תנאים למתן רישיון ותנאים ברישיון, כדלקמן:

"15א. (א) לא ייתן פקיד היערות רישיון לכרות אילן מוגן או עץ בוגר, כאמור בסעיף 15א(א), אלא לאחר ששקל, בין השאר, את תכלית הבקשה ואת מצבו, גילו, נדירותו, מידותיו, מיקומו וערכו הנופי, הסביבתי, האקולוגי וההיסטורי של האילן המוגן או העץ הבוגר שלגביו מתבקש הרישיון כאמור, ונוכח כי אין להותירו במקומו או להעתיקו כאמור בסעיף קטן (ג).

(ב) ברישיון כאמור בסעיף קטן (א), יקבע פקיד היערות בתנאי הרישיון כי על בעל הרישיון לנטוע, במקום ובמועד שעליהם יורה, עץ או עצים אחרים במקום העץ הבוגר או האילן המוגן שייכרת, שערכם שווה לערך העץ הבוגר או האילן המוגן כאמור, כפי שחושב לפי סעיף קטן (ה)(1) (בסעיף זה – נטיעה חלופית); סבר פקיד היערות כי בשל תנאים סביבתיים או נסיבות מיוחדות לא ניתן לבצע נטיעה חלופית, יקבע בתנאי הרישיון כי על בעל הרישיון לשלם היטל כספי בשיעור ובאופן כפי שנקבע לפי הסעיף הקטן האמור; לעניין קביעת מועד הנטיעה

¹² חא"י כרך ג', עמ' 1754; התשנ"ח, עמ' 497.

יביא בחשבון פקיד היערות, אם ביקש זאת מבקש הרישיון, את מועדה של שנת שמיטה.

(ב) על אף האמור בסעיף קטן (ב), השר, לאחר התייעצות עם השר להגנת הסביבה ובאישור ועדת הפנים והגנת הסביבה של הכנסת, רשאי לקבוע, בהתאם לתכליות של בקשות לרישיון כריתה של אילן מוגן או עץ בוגר, לנסיבותיהן ולתועלותיהן הציבורית והסביבתית, סוגי מקרים שבהם יינתן פטור מנטיעה חלופית או מתשלום היטל כספי או סוגי מקרים שבהם יוטל חיוב בנטיעה של עץ או של עצים אחרים בערך נמוך מערך העץ הבוגר או האילן המוגן כפי שחושב לפי סעיף קטן (ה)(1) (בסעיף זה – נטיעה חלופית מופחתת) או בתשלום היטל כספי מופחת.

(ג) לא ייתן פקיד היערות רישיון להעתיק אילן מוגן או עץ בוגר, כאמור בסעיף 15(א), אלא לאחר ששקל, בין השאר, את תכלית הבקשה ואת מצבו, גילו, נדירותו, מידותיו, מיקומו וערכו הנופי, הסביבתי, האקולוגי וההיסטורי של האילן המוגן או העץ הבוגר שלגביו מתבקש הרישיון כאמור, ונוכח כי אין להותירו במקומו; ברישיון כאמור יקבע פקיד היערות תנאים להעתקה, לפי סעיף קטן (ה)(2).

(ד) אין בהוראות סעיף זה כדי לגרוע מסמכותו של פקיד היערות להתנות מתן רישיון כריתה או העתקה לפי סעיף 15(א) בהפקדת ערובה על ידי בעל הרישיון להבטחת עמידתו בתנאים הרישיון או מסמכותו לקבוע תנאים אחרים ברישיון לפי אותו סעיף.

(ה) השר, לאחר התייעצות עם השר להגנת הסביבה ובאישור ועדת הפנים והגנת הסביבה של הכנסת, יקבע הוראות לעניין סעיף זה, לרבות בעניינים אלה:

(1) האופן שבו יחשב פקיד היערות את ערכו של אילן מוגן או עץ בוגר, לעניין נטיעה חלופית, וכן – בהסכמת

שר האוצר – שיעור ההיטל הכספי שישולם אם לא ניתן לבצע נטיעה חלופית, אופן ומועד תשלומה,

דרכי הצמדתו ודרכי גבייתו של ההיטל הכספי;

(2) תנאים להעתקת אילן מוגן או עץ בוגר, ובכלל זה אופן ביצוע ההעתקה וסוגי העתקה;

(3) כללים ואמות מידה למתן רישיון כריתה ורישיון העתקה;

(4) הוראות ותנאים לעניין גובה ערובה כאמור בסעיף קטן (ד), תקופתה, תנאיה, הצמדתה ואופן תשלומה."

מטרתן של התקנות המוצעות, שהן תקנות חובה לפי סעיף 15א(ה) הנ"ל, הינה להבנות את הליך הבקשה לרישיון כריתה או העתקה, תוך שימת דגש על מתן כלים אחידים וברורים לבחינה מקצועית של בקשות כריתה או העתקה של עצים, על ידי פקידי היערות האזוריים. התקנות מיועדות להחליף את תקנות היערות התקפות היום, שהותקנו לראשונה בשנת 1926.

בטיטת התקנות מוצע לקבוע, בין היתר, את אופן הגשת הבקשה, הדרכים לבחינתה, אופן חישוב ערכו של עץ המיועד לכריתה והיטל בעד נטיעה חלופית, אופן הטיפול בבקשות הנוגעות לעצים המצויים בשטחי רשות הטבע והגנים הלאומיים (להלן- רט"ג) וביערות קרן קיימת לישראל (להלן- קק"ל), הפקדת ערובה להבטחת קיום תנאים ברישיון, אגרות ועוד.

לתקנה 1 - הגדרות

במסגרת תקנה זו הוגדרו מושגים רלוונטיים שפירושם נדרש לצורך הבנה ויישום של תקנות אלו. באשר למונח "מבקש", מוצע לקבוע כי מבקש הוא בעל הקרקע בה מצוי העץ או רשות מקומית לעניין עץ המצוי בתחומה. על פי המוצע, האפשרות להגיש בקשה לכריתה עץ תצומצם באופן זה, משני טעמים עיקריים: מתוך מטרה להגביר את ההגנה על עצים, ומשום שעץ הוא קניינו של בעל הקרקע בה הוא נטוע ולכן, ואין זה ראוי לאפשר למי שאינו בעל זיקה קניינית ישירה לעץ להגיש בקשה הנוגעת לכריתתו או העתקתו, תוך פגיעה פוטנציאלית בקניינו של הבעלים. יצוין כי הסדר זה עולה בקנה אחד עם הוראת תקנה 6 לתקנות היערות, לפיה בקשה לרישיון לכריתת עצים תוגש על ידי בעל הקרקע.

בין היתר, מוצע להגדיר את המונחים המקצועיים המשמשים בתחום זה:

המונח "מין פולש" אותו מוצע להגדיר כמין עץ שהיגר, התבסס והתפשט באזור הנמצא מחוץ לתחום תפוצתו הטבעי ושגורם או עלול לגרום לשינויים או לנזק לסביבה החדשה אליה הגיע ולמינים המקומיים שבה; המונח "סקר עצים", שתכליתו יצירת שיטה אחידה למיפוי ובחינת מצב העצים והערכת ערכיותם והמונח "ערך תרומה סביבתית" – שנועד לשקף את השפעתו של העץ על סביבתו מבחינה נופית ואקולוגית, אותו מוצע להגדיר כערך התרומות האקולוגיות, הנופיות והאקלימיות של העץ, הנמדד לפי קוטר חופתו.

לתקנה 2 – בקשה לרישיון כריתה או העתקה

תקנה זו מטרתה להסדיר את תהליך הגשת הבקשה לרישיון כריתה או העתקה של עץ.

בתקנה מוצע לקבוע את הפרטים שיש לכלול בבקשה, ובהם פרטי המבקש, נתונים ומסמכים המעידים על זיקתו לקרקע, פרטים על העץ לרבות תמונות עדכניות שלו, נימוקים לבקשה ואסמכתאות להם, חלופות לשימור העץ ככל שישנן ועוד. לעניין עץ הנטוע בקרקע שהיא רכוש משותף בבית משותף, מוצע לקבוע כי לבקשה תצורף עמדת רוב בעלי הדירות בבית המשותף, אולם פקיד יערות רשאי לפטור מדרישה זו בנסיבות המצדיקות זאת, כמפורט בנוסח התקנה המוצע. מוצע לקבוע כי פקיד יערות הדין בבקשה מוסמך לדרוש פרטים נוספים לצורך הטיפול בה, לרבות סקר עצים, חוות דעת מומחה, מפרט טכני להעתקת העץ ועוד, בהתאם לסוג הבקשה ולמורכבותה.

לתקנה 3 – פרסום הודעה על בקשה לכריתה

בהתאם לקבוע בסעיף 4'2) (להחלטה 1022 של הממשלה מיום 23.1.22, שעניינה: "הצללה וקירור של המרחב העירוני באמצעות עצי רחוב במסגרת היערכות לשינוי אקלים", מוצע לקבוע חובת פרסום על הגשת בקשה לכריתה או העתקה של עץ בוגר, באמצעות תליית שלט בסמוך לעץ או למקבץ העצים שעבורם מתבקשת הכריתה, וזאת למשך 14 ימים. התקנה נועדה להגביר את המודעות הציבורית ולהעניק לציבור מנגנון ידוע נוסף על הגשת בקשה לרישיון כריתה, ומיועדת בעיקר לתת מענה לצורך ביידוע הציבור ביחס לבקשות כריתה המוגשות ביחס לעצים בשטחים המבונים ובמקרים בהם קיים קונפליקט בין צרכי פיתוח לבין שימור עצים.

מוצע לקבוע סייגים לחובת הפרסום במקרים בהם העץ נטוע בחלקה שבה עד שתי יחידות מגורים או במגרש המיועד לבניית שתי יחידות מגורים לכל היותר, מאחר ועצים הנטועים בחצרות של בתים פרטיים אינם נגישים לציבור הרחב ועל פי רוב כלל לא ניתן לראותם מהמרחב הציבורי. היעדר הנגישות של עצים אלה מיתר את הצורך הפרסום בסמוך לעץ שכן, ממילא אין בקיום הפרסום כדי להגביר את מודעות הציבור לכריתה ולקיים את תכלית ההוראה. בנוסף, מוצע לקבוע בתקנה סייגים לחובת הפרסום כאמור במקרים בהם מתקיימות נסיבות מיוחדות אחרות, בעטיין האינטרס ליידוע הציבור לא רלוונטי או נסוג מפני תכליות חשובות אחרות (העץ מהווה סכנה בטיחותית או בריאותית, העץ מת או חולה ולא ניתן לשקמו או אם כריתת העץ מבוצעת בשטח חקלאי לצורך הכשרת הקרקע לשימוש חקלאי).

לתקנה 4 – בקשה לצורך עבודות הטענות היתר לפי חוק התכנון והבניה

בתקנה זו מוצע לקבוע את המועד בו יש לפנות לפקיד היערות על מנת לקבל רישיון לכריתת עץ במסגרת בקשה להיתר בניה עפ"י חוק התכנון והבניה, התשכ"ט-1969 (להלן: "חוק התו"ב").

לשם ייעול ההליך והגברת יכולתם של פקידי היערות להשפיע על הליך קבלת היתר הבניה, תוך שמירה מרבית על העצים, מוצע לקבוע כי בד בבד עם הגשת הבקשה להיתר בניה, תוגש בקשה לרישיון כריתה ביחס לכל העצים הרלוונטיים במגרש.

מועד זה נבחר כמועד להגשת הבקשה לרישיון כריתה משתי סיבות עיקריות: האחת, לאפשר לפקיד היערות לבחון את הבקשה לרישיון כריתה בטרם ניתן היתר הבניה והשנייה, לאפשר פרסום הבקשה ושמיעת התנגדויות במועד הרלוונטי ביותר להליכים אלה.

יודגש כי תוקפו של רישיון כריתה שיינתן בשלב זה של הגשת הבקשה להיתר בניה, יושהה ויונתנה בקבלת היתר הבניה וזאת כחלק בלתי נפרד מתנאי הרישיון.

לתקנה 5 – שיקולים לבחינת בקשה לרישיון

בתקנה זו מוצע להשלים את הקבוע בסעיף 15א(א) לפקודה לעניין השיקולים למתן רישיונות כריתה, לפיו: "לא ייתן פקיד היערות רישיון לכרות אילן מוגן או עץ בוגר, כאמור בסעיף 15א(א), אלא לאחר ששקל, בין השאר, את תכלית הבקשה ואת מצבו, גילו, נדירותו, מידותיו, מיקומו וערכו הנופי, הסביבתי, האקולוגי וההיסטורי של האילן המוגן או העץ הבוגר שלגביו מתבקש הרישיון כאמור, ונוכח כי אין להותירו במקומו או להעתיקו כאמור בסעיף קטן (ג)."

בתקנת משנה (א) מוצע לקבוע כי על פקיד היערות לשקול את ערכו של העץ, לפי הנוסחה המוצעת בתקנה 6 לטיוטת התקנות שעניינה "ניקוד ערך עץ". ערך העץ נקבע לפי פרמטרים שונים, כגון מיקומו של העץ, מצבו הבריאותי ותרומתו הסביבתית, כפי שיפורט בהרחבה בדברי ההסבר לתקנה 6 להלן.

בתקנת משנה (ב) מוצע לקבוע את הנסיבות המהוות שיקול למתן רישיון כריתה ובכלל זה: עץ המהווה סכנה בטיחותית או בריאותית שלא ניתן למנעה באמצעים סבירים אחרים לרבות העתקתו, עץ חולה, עץ ממין פולש, עץ שניטע במסגרת נטיעה זמנית, עץ שכריתתו נדרשת לצורך הכשרת קרקע לשימוש חקלאי, עץ שכריתתו נדרשת ליישום הכללים הקבועים בחוק הרשות הארצית לכבאות והצלה, התשע"ב – 2012 לעניין מניעת שריפות, עץ שאושר במסגרת תכנית שנתית של קק"ל או רט"ג ועץ שנקבע בתוכנית (בהתאם לחוק הת"ב) שייעודו כריתה או העתקה, ובלבד שקיימה התייעצות עם פקיד היערות וחוות דעתו נלקחה בחשבון במסגרת מכלול השיקולים אותם שקל מוסד התכנון בטרם אושרה התכנית.

לתקנה 6 – ניקוד ערך עץ

בתקנה זו מוצע לקבוע את המשתנים לקביעת ערכו של עץ ובכלל זה: ערך מין העץ, מיקומו, תרומתו הסביבתית ומצבו הבריאותי. משתנים אלו מאפשרים לקבוע בצורה אובייקטיבית ואחידה את סך הערכיות של העץ, על מרכיביו השונים והתועלות האקולוגיות, הסביבתיות והנופיות הנגזרות ממנו. כל אחד מהמאפיינים ינוקד בניקוד שבין 0 ל-5 נקודות, וערכו של העץ יהיה הניקוד המצטבר של כלל המאפיינים.

ערך מין העץ הינו מדד קבוע עבור כל מין עץ, המשקף מכלול של משתנים הנגזרים מהביולוגיה והפיזיולוגיה של העץ כגון: גודל, עמידות למזיקים, קצב גידול, דרגת שבירות, רמת אלרגניות, חסכנות במים וכיוצא באלה.

ערך מיקום העץ, נקבע בהתאם למיקומו של העץ בתחום היישוב בו הוא גדל או במרחב הפתוח. כך למשל, עצים בתוך יישוב ינוקדו בערכים הנעים בין 3-5 נקודות ועצים במרחב הפתוח ינוקדו בערכים שבין 1-5, בהתאם למיקומו המדויק של העץ במרחב. ערך תרומתו הסביבתית של העץ נקבע על בסיס קוטר חופת העץ. חופת העץ היא המקור לתרומות הסביבתיות, האקולוגיות, האקלימיות והנופיות של העץ ולכן, ככל שחופת העץ גדולה יותר כך תרומת העץ לסביבה רבה יותר.

ערך מצב העץ משקף את מצבו הבריאותי של העץ ומתייחס לתבחינים כגון נוכחות מזיקים, ריקבון, מחלות, נטיית הגזע ומבנה השלד. בסולם הניקוד, כך למשל במסגרת מאפיין זה, עץ מת יקבל ערך של 0 ועץ בריא לחלוטין יקבל ערך של 5 נקודות.

לתקנה 7 - החלטה בבקשה לרישיון

מוצע להסדיר בתקנה זו את לוח הזמנים למתן החלטה בבקשה לרישיון ולקבוע כי החלטה מנומקת בבקשה תינתן בתוך 30 ימים

ממועד קבלת כלל המסמכים שנדרשו על ידי פקיד היערות לצורך הכרעה בבקשה, ככל שנדרשו.

לתקנה 8 – פרטים ברישיון

בתקנה זו מוצע לקבוע את הפרטים והתנאים שייכללו ברישיון ובכלל זה, פרטי העצים המיועדים לכריתה או להעתקה, מיקומם, הסיבה העיקרית למתן הרישיון (שכן לא ניתן לפרט בכל רישיון את מכלול הסיבות שייתכנו), תוקפו והתנאים למימוש. לעניין התנאים שיקבעו במסגרת הרישיון מוצע לקבוע, בין היתר, כי רישיון שניתן לפי תקנה 4, שעניינה כאמור הוא בקשה לצורך עבודות הטענות היתר לפי חוק התכנון והבניה, יושהה ויונתנה בקבלת היתר בניה וכן כי ברישיון יפורטו ערך הנטיעה החלופית במקרה של כריתה, כמות העצים שיינטעו במסגרת הנטיעה החלופית, גודלם ומיקומם והמועד האחרון לביצועה של הנטיעה החלופית.

כן מוצע לקבוע כי תשלום ההיטל המושת מכוח הפקודה מקום שבו לא ניתן לבצע נטיעה חלופית, יהווה תנאי לכניסת רישיון הכריתה לתוקף וזאת על מנת להבטיח את הפיצוי הנדרש בגין כריתת העצים, טרם ביצוע פעולת הכריתה.

לתקנה 9 – תנאים נוספים ברישיון העתקה

בתקנה זו מוצע לקבוע תנאים ייחודיים לרישיונות להעתקת עצים: מועד ההעתקה ויעדה, ליווי מקצועי בזמן ההעתקה וההכנה הנדרשת לעץ לצורך העתקתו בצורה המיטבית.

לתקנה 10 - נטיעה חלופית

לפי סעיף 15א(ב) לפקודה, ברישיון כריתה יקבע פקיד היערות כי על בעל הרישיון לנטוע, במקום ובמועד שעליהם יורה, עץ או עצים אחרים במקום העץ הבוגר או האילן המוגן שייכרת, שערכם שווה לערך העץ הבוגר או האילן המוגן כאמור. מונח זה קרוי בפקודה "נטיעה חלופית". באותה הוראה נקבע כי במקרה בו סבר פקיד היערות כי בשל תנאים סביבתיים או נסיבות מיוחדות לא ניתן לבצע נטיעה חלופית, יקבע בתנאי הרישיון כי על בעל הרישיון לשלם היטל כספי בשיעור ובאופן כפי שנקבע לפי הסעיף הקטן האמור.

בתקנה זו התקנה מוצע לקבוע את הנוסחה לחישוב ערך הנטיעה החלופית, בהתאם למנגנון חישוב בין-לאומי המאפשר מדידה של ערכו של העץ לפי מדדים קבועים: ערך מין העץ, גודל העץ, מצבו הבריאותי ומיקומו במרחב. בשל הבדלים ביולוגיים, הותאמה נוסחה ייחודית עבור עצים ממשפחת הדקליים, המחושבת עפ"י גובהו של העץ ולא עפ"י קוטרו. עוד מוצע לקבוע כי פקיד יערות לא יורה על נטיעה חלופית של עץ ממין פולש שכן מינים אלה גורמים לנזקים למערכות הטבעיות, לתשתיות, לחקלאות ולאדם. מוצע לקבוע כי הסכומים הקבועים בתקנה יעודכנו אחת לשנה, בהתאם לשיעור עליית המדד.

לתקנה 11 – פטור או הפחתה מנטיעה חלופית

כאמור, בסעיף 15א(ב) לפקודה קבועה חובתו של פקיד יערות לקבוע את ערך הנטיעה החלופית במסגרת רישיון הכריתה. בסעיף קטן(ב1) נקבע כי אף האמור בסעיף קטן (ב), השר, לאחר התייעצות עם השר להגנת הסביבה ובאישור ועדת הפנים והגנת הסביבה של הכנסת, רשאי לקבוע, בהתאם לתכליות של בקשות לרישיון כריתה של אילן מוגן או עץ בוגר, לנסיבותיהן ולתועלותיהן הציבורית והסביבתית, סוגי מקרים שבהם יינתן פטור מנטיעה

חלופית או מתשלום היטל כספי או סוגי מקרים שבהם יוטל חיוב בנטיעה של עץ או של עצים אחרים בערך נמוך מערך העץ הבוגר או האילן המוגן. מונחים אלה קרויים בפקודה "נטיעה חלופית מופחתת" או "היטל כספי מופחת".

בתקנה זו מוצע לקבוע פטור מנטיעה חלופית או מהיטל כספי, ברשימה סגורה של מקרים חריגים, כלהלן:

1. כאשר העץ מת - וזאת מאחר שלעץ מת אין כל ערך והאינטרס הציבורי הוא בסילוקו מהמרחב.
2. כאשר העץ ניטע בנטיעה זמנית - על פי רוב, תכלית הנטיעה הזמנית היא שמירה על קרקע מפני פלישה וונדליזם, במקרים שבהם הקרקע מיועדת לצורכי פיתוח. הפטור נועד להבטיח שנטיעה חליפית לא תהווה חסם או שיקול לביצוע נטיעה זמנית וזאת, לאור האינטרס הציבורי המובהק בנטיעות זמניות בשטחים שאינם מפותחים.
3. כאשר העץ הוא ממין פולש ישנו אינטרס ממשי בסילוקו מהמרחב הציבורי באופן מיידי וללא דיחוי ולכן, מוצע להקל על ביצוע הכריתה ולא להוסיף חסמים בדמות נטיעה חליפית.
4. כאשר העץ אושר לכריתה במסגרת הכשרה חקלאית - במטע חקלאי העצים ניטעים מטעמים עסקיים וכלכליים על מנת לגדל ולשווק תוצרת חקלאית ולכן, אין כל הצדקה בחיוב החקלאים בנטיעה חליפית. האמור מקבל משנה תוקף בשים לב להיקפי הכריתה כאשר מדובר בהחלפת מטע שלם ובהשלכות הכלכליות של קביעת נטיעה חליפית במקרים אלה.
5. כאשר העץ אושר לכריתה במסגרת תכנית שנתית של קק"ל או רט"ג לצורך דילול יערות וחורשות - התוכנות השנתיות של קק"ל ורט"ג נועדו לשמור על בריאות היערות והמערכות הטבעיות. כריתת עצים הינה חלק אינטגרלי מפעולות אלה והיא חיונית וחשובה לבריאות היערות ושמורות הטבע ולכן, בנסיבות אלה, אין כל הצדקה בחיוב בנטיעה חליפית.
6. כאשר העץ אושר לכריתה במסגרת תכנית למניעת שריפות - במקרים אלו האינטרס הציבורי הינו שמירה על חיי אדם מפני שריפות ולכן מוצע לפטור את המבקש מנטיעה חליפית.
7. כאשר העץ אושר לכריתה במסגרת חוק מקרקעי ציבור (פינוי קרקע), התשמ"א-1981 - מדובר במקרים בהם עץ ניטע בקרקע ע"י גורמים שלא החזיקו בה כדן. בנסיבות אלה, אין זה מוצדק לחייב את בעל הקרקע, שמבקש להשיב את המצב בקדמותו, בעלויות הכרוכות בנטיעה חליפית.

כמו כן, ניתנה בידי פקיד היערות האפשרות להפחית את שווי הנטיעה החליפית הנדרש, מקום בו העץ נמצא בחלקה שבה עד שתי יחידות מגורים או במגרש המיועד לבניית עד שתי יחידות מגורים.

הרציונל במתן שיקול דעת להפחתת שווי הנטיעה החליפית בנסיבות אלה הוא הצורך להגיע לתוצאה מידתית, מקום בו מדובר בכריתת עץ בחצר של בית פרטי או דו משפחתי וזאת, בשים לב לכך ששווי הנטיעה החלופית יכול להגיע לסכום משמעותי של עשרות אלפי שקלים עבור כל עץ. לכן, כאשר אדם פרטי מבקש להוסיף, למשל, ממ"ד לביתו הפרטי, ישנה הצדקה להפעיל שיקול דעת ולא לחייב אותו בדווקנות ובאופן אוטומטי בנטיעה חלופית בשווי מקסימלי.

התקנה קובעת כי ערך הנטיעה החלופית המופחתת לא יעלה על ערך שווים של שלושה עצים, שמאפייניהם פורטו בתקנה. זאת משום שערך זה משקף את האיזון בין הצורך להחזיר את הנוף הירוק שייגדע בעקבות הכריתה לבין הרצון שלא להטיל על הפרט עלויות כספיות גבוהות.

כאמור, בסעיף 15א(ב) לפקודה נקבע כי נקבע כי במקרה בו סבר פקיד היערות כי בשל תנאים סביבתיים או נסיבות מיוחדות לא ניתן לבצע נטיעה חלופית, יקבע בתנאי הרישיון כי על בעל הרישיון לשלם היטל כספי. בסעיף 15א(ה)(1) לפקודה נקבע כי השר, לאחר התייעצות עם השר להגנת הסביבה ובאישור ועדת הפנים והגנת הסביבה של הכנסת, יקבע הוראות, בין היתר בעניין האופן שבו יחשב פקיד היערות את ערכו של אילן מוגן או עץ בוגר, לעניין נטיעה חלופית, וכן – בהסכמת שר האוצר – שיעור ההיטל הכספי שישולם אם לא ניתן לבצע נטיעה חלופית, אופן ומועד תשלומו, דרכי הצמדתו ודרכי גבייתו של ההיטל הכספי. בתקנה זו מוצע לקבוע כי במקרים בהם ראה פקיד היערות שלא ניתן לבצע נטיעה חלופית, יקבע בתנאי הרישיון כי על בעל הרישיון לשלם היטל כספי שגובהו שווה לערך הנטיעה החלופית לפי תקנות 10 או 11 (ב). תקנה זו נועדה למצבים בהם, למשל, גודל המגרש המיועד לבינוי או אופי הבניה המתוכנן בו, אינם מאפשרים ביצוע נטיעות בהיקף הנדרש.

לתקנה 13 – ערובה למתן רישיון

בסעיף 15א(ד) לפקודה נקבע כי אין בהוראות סעיף זה כדי לגרוע מסמכותו של פקיד היערות להתנות מתן רישיון כריתה או העתקה לפי סעיף 15א(א) בהפקדת ערובה על ידי בעל הרישיון להבטחת עמידתו בתנאים הרישיון או מסמכותו לקבוע תנאים אחרים ברישיון לפי אותו סעיף.

בסעיף 15א(ה)(4) נקבע כי השר, לאחר התייעצות עם השר להגנת הסביבה ובאישור ועדת הפנים והגנת הסביבה של הכנסת, יקבע הוראות לעניין סעיף זה, בין היתר בעניין הוראות ותנאים לעניין גובה ערובה כאמור בסעיף קטן (ד), תקופתה, תנאיה, הצמדתה ואופן תשלומה.

במקרים בהם תנאים למתן הרישיון עתידים להתבצע רק לאחר ביצוע הכריתה או במקרים של העתקת עץ, בהם נדרש טיפול בעץ גם לאחר העתקתו, ייתכן שבעל הרישיון יידרש להפקיד ערובה לביצוע התנאים עליהם התחייב, בדגש על ביצוע הנטיעה החליפית שעל פי רוב, מתבצעת בפועל זמן רב לאחר כריתת העץ.

בתקנה זו מוצע להסדיר את המנגנון לדרישת ערבות בגובה ערך הנטיעה החליפית או ערך ההעתקה, כך שהיא תאפשר לפקיד היערות לגבות ערבות גם בעבור שימורם של עצים שעלולים להיפגע במסגרת פעולות הכריתה. מאחר והערבות נועדה להבטיח את שימורם של עצים, בסביבה בה מתבצעת כריתה ובנסיבות שמטבען מעמידות את העצים המיועדים לשימור בסכנה מוגברת, התקנה המוצעת תאפשר לפקיד היערות לדרוש ערובה שגובהה לא יעלה על כפל שווי הנטיעה החלופית של העצים לגביהם ניתן רישיון כריתה, או על כפל שווי הנטיעה החלופית של העצים שאינם מיועדים לכריתה באותו שטח, לפי הגבוה מביניהם.

לתקנה 14 – פרסום החלטות לתת רישיון

לשם ביסוס מנגנון של שקיפות ציבורית בקבלת ההחלטות וכדי לאפשר לציבור להגיש השגות על החלטה בבקשה למתן רישיון, כאמור בתקנה 15 המוצעת, מוצע לקבוע בתקנה זו כי כל החלטה לתת רישיון כריתה או העתקה תפורסם לידיעת הציבור באתר האינטרנט של פקיד היערות האזורי שנתן את הרישיון או באתר המשרד, למשך 14 ימים, בטרם כניסתה לתוקף. התקנה מונה את הפרטים שיפורסמו לציבור ובהם: סוג הרישיון – כריתה או העתקה, מין העץ ומיקומו, הנימוק המרכזי למתן הרישיון, תנאי הרישיון, מועד תחילת תוקף הרישיון ומועד פקיעתו. יצוין כי כבר משנת 2012, כל החלטה בדבר מתן רישיון כריתה מפורסמת באתר המשרד. הניסיון שנצבר בהקשר זה מלמד כי הפרסום

מנגיש את המידע לציבור הרחב ומאפשר לציבור להגיש השגות על ההחלטות. יחד עם זאת מוצע לקבוע כי במקרים בהם קיימת סכנה מיידית לציבור והצורך בסיכול הסכנה אינו מאפשר מתן שהות להגשת התנגדויות, רישיון הכריתה ייכנס לתוקפו באופן מיידי. החלטת פקיד היערות לדחות בקשה להיתר כריתה נדרשת להיות מנומקת, אך הנימוקים מועברים למבקש בלבד ואין צורך בפרסום ההחלטה המנומקת במלואה באתר האינטרנט.

לתקנה 15 – השגה על החלטת פקיד יערות אזורי

בתקנה זו מוצע להסדיר את מנגנון ההשגה ואת לוחות הזמנים להגשת ההשגה ולטיפול בה. מטרת התקנה היא לאפשר לכל הרואה עצמו נפגע מהחלטה של פקיד יערות אזוריים, הפועלים ברשויות המקומיות, במשרד החקלאות ופיתוח הכפר, בקק"ל וברט"ג, להגיש השגה, עוד טרם כניסת הרישיון לתוקף, לפקיד היערות הממשלתי אשר מתווה את מדיניות שימור העצים ואמון על הנחייתם המקצועית של פקיד יערות האזוריים. בהתאם לקבוע בסעיף 5(1) לחוק בתי המשפט לעניינים מנהליים, התש"ס – 2000, על החלטת פקיד היערות הממשלתי בהשגה, ניתן להגיש עתירה לבית המשפט לעניינים מנהליים.

לתקנה 16 – ביטול או התלייה של רישיון

בתקנה זו מוצע להבהיר את סמכותו של פקיד היערות הממשלתי לבטל או להתלות רישיון במקרה בו תנאי הרישיון הופרו או שהרישיון הונפק בניגוד לכללים, לחוק או לתקנות אלה, וזאת אף ללא הגשת השגה, ובלבד שניתן לבעל רישיון הזדמנות לטעון בפניו את טענותיו.

לתקנה 17 – תכניות עבודה שנתיות של הקרן הקיימת לישראל והרשות לשמירת הטבע והגנים

פקידי היערות אזוריים שהוסמכו ע"י השר מקרב עובדי קק"ל, שהינה הגוף המנהל את מקרקעי הייעור ומקרב עובדי רט"ג, שהינו הגוף המנהל את שמורות הטבע והגנים הלאומיים, מנפיקים רישיונות כריתה לשם ביצוע פעולות ממשק צומח מעוצה, בשטחים המנוהלים על ידם. על מנת לאפשר בקרה וסקיפות על רישיונות הכריתה שמנפיקים פקיד היערות המוסמכים בגופים אלה, נקבע כי כל גוף יגיש, מידי שנה, לאישור פקיד היערות הממשלתי תכנית עבודה שנתית המפרטת את הפעולות הכרוכות בכריתה או בהעתקת עצים המתוכננות לשנה שאחריה. התכנית תיבחן ותאושר ע"י פקיד היערות הממשלתי ותפורסם לציבור באתר המשרד ובאתר האינטרנט של קק"ל או רט"ג.

לתקנה 18 – רישיון לפי תכנית עבודה של רשות מקומית

בתקנה זו מוצע לקבוע כי רשות מקומית אשר הוסמך בה פקיד יערות אזורי, תגיש מעת לעת ובהתאם לצורך תכנית המפרטת את פעולות הפיתוח המתוכננות להתבצע על ידה וכרוכות בכריתה או העתקה של עצים. התוכנית תיבדק ותאושר ע"י פקיד היערות הממשלתי והיא תפורסם באתר המשרד. לאחר אישור התכנית ועל פיה, ניתן יהיה להנפיק רישיונות התואמים את האמור בה, בהתאם להתקדמות הביצוע של התוכנית והצרכים של הרשות. רישיונות הכריתה שיתנו בהתאם לתוכנית יפורסמו לציבור באתר הרשות.

לתקנה 19 - דין וחשבון

בתקנה זו מוצע לקבוע את חובתן של קק"ל, רט"ג והרשויות המקומיות להן פקיד יערות אזוריים, לפרסם לציבור בכל שנה דין

וחשבון על פעולותיהם בנושא כריתת עצים וזאת, בהתאם לתכנית העבודה השנתית שאושרה להם בשנה הקודמת. הפרסום יהיה באתרי האינטרנט של קק"ל, רט"ג או הרשות הרלוונטית ויכלול את פירוט כל רישיונות הכריתה שהונפקו בהתאם לתוכניות.

לתקנה 20 - אגרות

בתקנה זו מוצע לקבוע מדרג של ארבע רמות תשלום ביחס לאגרה הנלווית להגשת בקשה לרישיון כריתה וזאת בניגוד למצב הקיים היום, בו נהוגה אגרה אחידה. המדרג תלוי בכמות העצים עבורם מבוקש רישיון כריתה ומשקף את היקף הטיפול הנדרש בכל בקשה בהתאם לכמות העצים.

מוצע לפטור את קק"ל ורט"ג מתשלום אגרה בעת הנפקת רישיונות שנעשית במסגרת ביצוע התוכנית השנתית לפי תקנה 17 וכן לקבוע כי אגרה בעד רישיונות המונפקים ע"י פקידי יערות אזוריים, שהינם עובדי רשות מקומית, תופקד לקופת הרשות המקומית.

לתקנה 21 – סייג לתחולה

מוצע לקבוע כי התקנות המוצעות לא יחולו על כריתה לפי תקנות היערות (רישיון כריתה והובלה לעצי הדר ועצי אבוקדו או חלקיהם), תשפ"ב-2022, שנועדו להסדיר את המנגנון לקבלת רישיון לכריתה בנסיבות ייחודיות שמתקיימות רק במטעי הדרים ואבוקדו.

לתקנה 22 – ביטול תקנות

בשל פרסומן של תקנות אלה, מוצע לבטל את תקנות היערות הקיימות. להלן נוסח התקנות המבוטלות, שהותקנו לראשונה בשנת 1926 (התוספות הושמטו).

השם הקצר

1. תקנות אלו תיקראנה תקנות היערות.

מי רשאי לתת רישיון

2. פקיד היערות, או מי שהוסמך לכך בכתב על ידי, רשאי ליתן רישיון, לכלול בו תנאים, להוסיף עליהם או לשנותם וכן לבטל את הרישיון, להתלותו או לסרב לתתו.

טפסי רישיונות ותנאיהם

3. רישיונות ינתנו בטפסים המפורטים בתוספת הראשונה לתקנות אלו ויחולו עליהם הוראות פקודת היערות ואותם התנאים המפורשים ברישיון.

אגרות

4. אגרות הרישיונות תשולמנה מראש, לפי שער התשלומים המפורט בתוספת השניה לתקנות אלו:

בתנאי שיכול פקיד יערות המוסמך ליתן רישיונות עפ"י תקנה 2 למחול על אגרות אלה, כולן או מקצתן, כל מקום שיתברר שאותה מחילה היא ראויה ורצויה בשים לב על מצבו של המבקש.

תוצרת יערות המשמשת לצרכי מסחר

5. אסור לשום אדם לכרות, למצות, להפוך לחומר אחר או להוציא כל תוצרת יערות מאדמות-יער שהן קנין היחיד לצרכי מסחר אלא עפ"י רישיון שניתן ע"י פקיד יערות, בטופס ה' שבתוספת הראשונה לתקנות אלו ולאחר תשלום האגרות שנקבעו בתוספת השניה לתקנות אלו.

בקשה לרישיון

6. בקשה לרישיון לכריתת עצים (להלן - בקשה), תוגש בכתב על ידי בעל הקרקע.

פרטי הבקשה

7. בבקשה יצוינו לגבי הקרקע פרטים אלה: -

(א) האזור בו היא נמצאת;

(ב) שטחה;

(ג) סוגי העצים הגדלים עליה;

(ד) מספר הגוש והחלקה;

(ה) שטח הכריתה;

(ו) היקף הכריתה;

(ז) מועד הכריתה;

(ח) המטרות לשמן נוצלה הקרקע במשך השנה האחרונה.

מסמכים שיצורפו לבקשה

8. לבקשה יצורף נסח רישום מקרקעין מאושר על ידי לשכת רישום מקרקעין, או אישור מאת עיריה, מועצה מקומית, מועצה

אזורית או מוכתר המעידים על בעלות המבקש על הקרקע.

טופס לבקשה

9. פקיד היערות כאמור בתקנה 2, רשאי לקבוע טופס לבקשה ולכלול בו פרטים או דרישות נוספות.

לתקנה 23 - תחילה

מוצע כי תחילתן של תקנות אלה יהיה בתוך 30 ימים מיום פרסומן.

לתקנה 24 – הוראת מעבר

מוצע לקבוע הוראת מעבר לעניין רישיונות כריתה והעתקה שנתנו טרם כניסתם לתוקף של תקנות אלה כך שרישיונות אלה יעמדו בתוקפם עד תום המועד שנקבע בהם.